

ביום הבחירות בירושלים

עוד בדרך בין מוצא לירושלים בישרו האכסדר
מוכילים הגדולים, כי רשימה א' הולכת בראש חוצות
— ממושטים היו קירות המובילים באות א'. עם כניסה
למנהג יהודה היה בולט התו המיוחד שנקבע על הכו
רות ירושלים — ליד בית הקלפי המו צעירים בחומר
התעמולה אשר כידיהם, מצד אחד, ויהודי ירושלים
בפאותיהם, מאבעותיהם וכובעיהם החרפיים עומדים
קפואים מן הצד השני כדחלילים בשדה זרוע. היתה
את עמידה מפחידה בצל בתי האבן הירושלמיים אשר
הקוד נושבו בהם אף בימות ההמה. קר היה. השמש
ממעל לא הגיעה הנה.

התמונה שנתגלתה במשרד הראשי לבחירות של
רשימה א' אשר ברחוב בן יהודה, בבית ובהוץ יכלה
ערש במקצת את המפלצת הקפואה של אנשי, אגורה
ישראל" אשר העכירה את רוח האדם הבא מת"א לעיר
הקודש. מה סואנים חיים רבים, נעורים מפכים, עליוזים
ומתרוגנים מבני כל העדות, מה היו אנשי עמל ועבודה,
הידים ההוצכות בסלע ירושלים והבינות בתי אבן בירור
שלים. "אי אפשר לעבוד היום" — ענו לי שני בחורים
בלכתם בבגדי העבודה בשעה 10.30, "חשבנו לעבוד
כבכל יום, אבל אי אפשר". בעבוד הגעים מספר וכבר
עמדו במשרד הראשי של רשימה א'. זהו אלה לא
נערים, אלא אנשים אשר ותק להם של שנים בעבודה.
היתה כאן רעננות רבה אשר האדם היודע את ירושלים
משנים בודאי לא יכול היה לשער, כי יש בה דבר כזה.
והיתה כאן הכרה ורעננות טבעית. היה כאן משום
אותו הרבר המובן מאליו, זה רגש הצדק המפעם את
המועל במלחמתו. אותו, "דבר מובן מאליו" הוא הירוש
בירושלים, הוא הכה שורש בשדרות העובדים מכל
העדות. זהו שינוי ערכין אשר יש לזקפו על השכון
פעולת ההסתדרות בירושלים.

זאת היא ירושלים החרשה. ממנה יתד.

בדרך כלל היה זה יום כביסה בירושלים.
במאה שערים, בחצרות בתי הונגריה, באבן ישראל ועד
אברון משה כבסו לבנים. מראה השכונות הללו היה
באילו בריקדות של לבנים ניתלו עלי חבלים לגונן לכל
הגיע אליהן סערת הבחירות. מיוותמות עמדו כאן הקל
פיות בשעות שלפני הצהרים — אנשי התעמולה של
הרשימות עמדו והשתעממו, ניטל מהם עוקץ הניגודים
שבמלחמת הרשימות. אשה תימנית, תימני, "מתברגן"
וספרדי, "מאושכנו" עמדו והביטו על אנשי הקרב הצ
רים על המבוא אל הקלפי ללא תחב עבודה. כשוק
אשר במאה שערים לא היה רישומן של הבחירות ניכר.
המחזה הנהדר של השוק הזה, הנו וקסמו עמדו בעינם
— כאשר היה. המסחר בחפצים ישנים ובצרכי אוכל
התנהל בהמלאתו הרגילה. נשים, שסמללותיהן הקלו
עות נצרים תלויות להן בזרועותיהן, עמדו על המסע
ובחרו את הדרוש להן, כשפניהן מביעות את צו הגורל
— הן לאכול צריך.

אך בשכונת הבוכרים היתה המלחמה נמושה.
העמלני הרשימות היו מדיינים ביניהם בקולות,
השוטר הבריטי הפנין על שלטונו בעמידה ללא תנועה
ובמבט קר, ילדים אספו ניירות וכתוים מתוך תאוה
להשמיד, ליד המבוא אל הקלפי עומד שומר. במדחק
מה מן מדרגות התעמלנים, בטיט זרפת הרחוב, עומד
קהל. ליד קיר האבן אשר ממול הקלפי יושבים ועומ
דיום זקנים חוקנות המתחממים בשמש ורואים במחוזת
אן עומד משמר של, "אגודאים". שלשה עמדו חויפשו
אוזן שתקשיב לאזהרותיהם. "יהודי שאינו שומר" על
התורה אינו יהודי". דק הדת וכו'.

תנועת הבוכרים מועטת. יהודי פרסי במעיל פרוה
בכרי ניש אל קבוצת המתוכחים ומקשיב, מעניע
בראשו. כפי הנראה, יש אנשים אשר ענין להם כל
ה. על השאלה, אם הוא בהר כבר — הוא מעניע בראד
שו לאות שלילה ומעביר אצבע נכונה באויד :

— מעולם לא דשם את שמו בשום פנקס, מלבד

ריות החולים.
אנשים חכמים כמוהו לא על נקלה ילכדו. כפה.
את שמו לא יתן. לראות איך אלה מתקוטטים ביניהם.
הוא נכון והנה הוא גם שומע, גם משוחח, אבל את
שמו לא ידשם בשום פנקס. השאלה היא, איפוא, מי
זוכה באזרח כזה — הן הוא שייך למי שהוא, האם
שלל זה נופל בחלפה של „אגודת ישראל“ באופן מיכני?
זי יודע מסתרי ירושלים.
מדי פעם בא מי שהוא מן השוק לראות את הנער
שה באן. שוהה רגע ושב על עקבותיו, סערת הבחירות
טרם החלה. עוד היום גדול.

זכרון משה — זו השכונה ה„אינטליגנטית“
לפנים — לפני שתי עשרות שנים בירושלים — הת-
קבה יותר למאה שערים לפי צביון רוחם של תושביה.
גלו ימים טובים בירושלים. היו. יהודי היה קונה לו
מלית משי, מכניסו בנרתים סטן של קטיפה, הובש
לראשו. מצבעת בצורת קלחת והולך בשבת בכוכר לחת-
פלל „בבית ספר למל“ עם ה„דייטשין“, עם המנהל
והמורים. סבתי הספר של חברת „העזרה“, אשר ליהודי
הרמניה. בגמר התפילה היו האינטליגנטים מברכים
איש את רעהו ב„שבת שלום“, לוחצים את ידיהם ומרכי-
בים קצת גרמנית עם המנהל ועם מורים מרמניה. זה
היה אינטליגנטי מאד. אמנם, לא טוב היה לסמינרים
מים ול„רוסים“ השונים שהתגוררו אז בשכונה זו.
כשהצו לחמם כוס תה בשבת על הפרימום, היו מוכ-
דחים לשיר ולשיר בלי הרף לכל יישמע וזומו. היו
סרבים לשיר בימות השבת, אם כי לא מתוך עליצות
יתרה. בינתיים עברו שתי עשרות שנים. השכונה
נעשתה פחות „אינטליגנטית“. באולם ביה"ס למל אין
סתפלים יותר כשבתות, לעומת זאת מרבים, כנראה,
להתפלל בית הכנסת אשר נבנה בשכונה, והמתפללים
רבים מהם שייכים ל„אגודת ישראל“, עד שביום הכ-
תיהות אף לא הרשו להעמיד קלפי בבית הכנסת, וצריך
היה לומר ולהיש אמת רדיתו של אלה הריא
בשעת הצהרים היתה כאן מלחמת בחירות ממש.

התעמלנים עבדו בהום, ואנשי „אגודת ישראל“ אף הם
לא טמנו ידם בצלחת. פה עמדו מאויסים בחורי ישיבה
מרוכזים ע"י הישיבה שלהם ופלאקטים בידיהם: „פורץ
גדר ישכנו נחש“. ה„אגודה“ הכריזה על ביטול תורה,
„עת לעשות לה' חדרו תורתך“. כל הבהורים עמדו מור-
כנים אף להכות. החידוש שהיה באו — בהורים צעיר-
דים. אי אפשר היה להכנס אתם בשיחה קלה, הם עמדו
מתוחים, פניהם הביעו לעג ושנאה עמוקה לכל המת-
רחש סביבם. ה„אגודה“ נידלה דור לוחם. אין זה יותר
אותו בחור ישיבה ירושלמי, שהיה בטלן נמר, שקוע
בדתיותו מבלי שעות כלל להבלי עולם הזה, מאמין
וחרד. עתה קם בחור השקוע כולו בהווית העולם הזה
ועוכס בפוליטיקה, אלא בפוליטיקה קליריקלית חשר-
כה. אין בינו ובין הדתיות שהיתה בקרב בחורי יר-
שלים לפניו ולא כלום.

בחד הכורדים.

הביאני המקרה לבית ועד העיר שבאותה שכונה,
זכרון משה, בשעת המרד. עלי להגיד שהתמרדות
ה„המונים“ הכורדים לא היתה כה גדולה כפי שאפשר
לשער מרחוק. אמנם, אפשר היה להשפיע עליהם שימ-
דו. בעצם מרדו רק שנים — פון וייזל ואיזה בחור
בורדי ש„גתארפ“ וחיקה את מעשי וייזל בתנועות
מופחות. וייזל צעק בקול רם וירכז הכחור הסגן את
ולו עוד יותר. וייזל עשה תנועות בידים, וינענע הכי-
הור את ידיו ביתר שאת, וייזל שלח את ידו בכיוון
י"ר ועדת הבחירות מתוך רצון לנעת כגופו ומשך
אותה תורה, והסגן שולח את ידיו גם הוא, אולם הוא
עמד כמרחק מה מעבר לסורג ולא הגיע אל המטרד.
הי"ר עמד על שלו. העבודה נפסקה. הרעש גזל כשעה
אחת. הבחירות המרדניות לא ידעו דעוץ מהו המצב

יותר. הכורדים המורדים לא ידעו בעצם מהי הצעקה
הזאת אשר הפטרון שלהם צועק, אבל בכל זאת הבינו
בשכלם הפשוט, כי, כנראה, הוא צועק לעצמו. לאמתו
של דבר, הם לא העריכו את חשיבות כרטיס הבחירה.
לה אשר כרטיסיהם נמצאו אהר כך וקבלום, נתאכזבו
במקצת למראה הפח המרומז הזה. אחד המורדים
סבל, בחור הסון, גבה קומה, בעל כתפיים, ופנים רחבים
וגדולום קיבל את כרטיסו. בצאתם את המשרד וכר
טיסו בידו שאלתיו בנחת: במי תבחר? בת צחוק
תמימה של ילד עלתה בפניו, עיניו הפיקו טוב לב של
אדם פרימיטיבי, חסר ישע, הבעה שאינה מתאימה
כמעט לכל מבנה הגוף החסון הזה, ענה בביישנות
צנועה:

— באמת, לא יודע. הסתכל שנית בשטר הערך
אשר בידו, בכרטיסו, וארשת פניו — אובד-עצות.
היה משונה קצת לראות, כיצד פון ויזל מביע את זעמו
של האיש הזה אשר בא למרוד בוערת הבחירות ולקחת
בכוח את כרטיסו. אולם סגנו של ויזל ה"כורדי האיר-
רופי" צרה כורדית בלי הפוגות, והסכלים עמדו נכוד
כיום מתוך פחד בפני השליט הרודה בהם.
היה משונה לראות, כיצד האנשים המשוסים הללו
ושר מפקדם הביאם הנה לפרוץ את המחיצה ולקחת
כזרוע את כרטיסי הבחור, התקרבו חיש, בהרגישם, כי
אמנם, מחפשים את הכרטיסים ובהמצאם הם ניתנים
לבעליהם — אם כי ויזל ועוזרו לא פסקו מצעוק
בהעויית בעם ובתנועות ירים לזהמות.
לא זה לא היה מרד הכורדים.

בעיר העתיקה נגעו הבחירות אך בעדות המור-
דיות. כראה החמון הצובא על הקלפי העיר מי הם
תושבי העיר העתיקה העיקריים. על כל פנים, לא עשי
רים. רחוקים מאד מזה. לא היה זה מחזה מרהיב עין
כשלה צבעיו. כאן עמדה אך שכבה אחת מאוכלוסי
ירושלים, שכבת עמלים, החיים חיי דוחק ועוני. הצע-
קות, ההכרזות, הרעש וההמולה הכל נשא אופי מורחי.
הנשים עמדו מן הצד. הילדים הרטישו את הראוב. שרו
דקדקו והשתובבו.

„פועל — א' — י"א. יתכן, כי המלה פועל
היתה מוכנת פה. במי תבחר? „ומי אני, לא פועל,
מה יש?“ שם ההסתדרות ידוע פה. האנשים הללו
חשים כבר את חשיבותו של ארגון. דמומי הכרה.
על כל פנים היו להם שיה ישיג עט הסתדרות העובדים
הם מרגישים, כי עצם מעצמם ובשר מבשרם היא.
התחלה חשובה הטעונה טיפוח רב, מתוך שמירה על
עניני יום יום ומתוך סבלנות לאין שעור. כנראה, שם.
פ. ירושלים הצליחה לרכוש לה מידה הגונה של אמון
קרוב השכבה העמלה הזאת. זהו אחד הכיבושים הגד-
לים אשר כבשה ההסתדרות. מתחת לגל ה"מורחיות"
וגילויה „הנהדרים“ בצבצה ועלתה הרגשת אימון
ההסתדרות.

עם הערב נשתכך במידת מה קצף הבחירות והת-
צברה במידת מה תנועת הבחירות. ירושלים החלה לבר-
חור. „אגודת ישראל“ הגבירה את פעולתה. אחרי
תקיעה בשופר, חליצת נעלים ומזמורי תהילים יצאו
האבטומובילים בכרוזים ובזמרה אל הרחובות:

— „קרני רשעים אנדע, תרוממנה קרנות צדיק.“
והנה רגלי עומדות במאה שערים. ליד הקלפי עמד
יום אנשים מעטים. השוטרים שומרים על הסדר.
השעה בין תשע לעשר. נשי בתי הונגריה עומדות בשער
קסרקסין הגדול צפופות ומביטות מרחוק אל הקלפי.
ם הן גויסו למלחמה, לרגל את הנשים הבאות לבהור.
הנכרים נתקבצו ליד אחת החנויות, המוארת באור
וכס. רובם בניל של שלשים זמעה. עוד במרחק צע-
דים אחדים מהקבוצה הזאת אפשר היה להוש במצב
היה המיוחד של האנשים הללו. כל העמידה הזאת
אמרה, כי אין כאן כובד ראש כל שהוא של אנשים
הדרים. אולם אי אפשר היה לפקפק, כי אין אלה ממת-

הודרים. אולם אי אפשר היה לפקפק, כי אין אלה ממת-
גדדי כנסת ישראל. והנה התנהלה ביניהם השיחה
בענינא דיומא. הם לא התוכחו, אלא התלוצצו והת-
חכמו על השבון כנסת ישראל. אולם אך התחכמו.
אילו סופר לו, כי בירושלים נמצאים יהודים האוֹבִיבִים
נו בנפש, מתוך רגש של שנאה לאפיקורסים ולחפשים
כדעות, לא היה עוד בזה משום הפתעה. אולם כאן
לא היה שום דבר אשר יסודו ברגש. פה עמדה קבוצה
של ציונים אשר התלוצצו על כל אסוננו, על
ל הגזירות שבאו עלינו בזמן האחרון מתוך שוויון נפש
בזה, המצוי רק בין אנטישמיים דינגרטים — המגזלים
בתוך תוכם. לו שנאו את הציונות ואת מפעל הישוב,
היתה זאת מדרגה אנושית נכונה. זו היתה שמחה לאיד
מבלי יכולת פנימית גם לשמחה באמת. כי אין כל זיק
אלהים בלב האנשים הללו, המתמרים ל"דתיים".
אין אנהנו יודעים כלל את מיבה של "אגודת-
ישראל" ואת פריה הגמל לנו בארץ. אנהנו רואים מדי
פעם בפעם בהונים שלנו גילויים של התנונות בצורת
פרקציונר. אבל אין למעות ולחשוב, כי כנופיה זו,
שעמדה במאה שערים ולענה למשבתנו היתה שונה
מפרקציונרים במובן הניגוד למפעלנו, והרצון לחזק
נו, והיא אכולה ציניזם יותר מהרבה חברי הפרקציה.
אין לשכוח מה רב כוחם של אלה בירושלים.
ועוד דבר — האנשים הללו ספרותם ההילונית
דיחידה הוא, "דואר היום". את זאת אפשר היה להכיר
על נקלה מתוך השיחה, מתוך דברי הליצנות הקלוקלת
בפיהם, מתוך קטעי ההירופים וביטויי הפולמוס. לא
שאר כל צל של ספק. זהו תבאר אשר את מימיו ישתו.
ו רילאה